

İKİ FARKLI EĞİTİM DÜZEYİNDE BABA OLMA ALGISI

Yrd.Doç.Dr. Oya Güngörmüş Özkardeş,
Doç. Dr. Sibel Arkonaç

Anne çocuk ilişkisine ait çalışmalar çok sayıda olmasına ve uzun yıllardan beri yapılmasına karşın baba-çocuk ilişkisini araştıran çalışmalar 70 li yıllardan sonra artmıştır. (Lynn, 1974; Pilling ve Pringle, 1978)

Günümüzde özellikle batılı toplumlarda aile yapısının değişmesi, daha çok sayıda kadının çalışmaya başlaması, ev ortamındaki görev ve sorumlulukların kadın ve erkekler tarafından paylaşılması, erkeklerin çocukların bakımında daha aktif rol almaya başlaması, eskiye oranla daha fazla sayıda boşanmış erkeğin çocuklarına bakma konusunda istekli olmaları gibi nedenler araştırmacıların ilgisini baba-çocuk ilişkisine yöneltmelerinde ve bu alandaki çalışmaların artmasında önemli bir rol oynamıştır. Bir başka deyişle geçmişteki babalık ya da iyi baba olma kavramlarının tanımlarındaki değişme araştırmacıları baba- çocuk ilişkisinin doğasını inceleme konusunda bir anlamda yönlendirmiştir.

Ethonekis (1984) babaları ile ilgili olarak yapılan araştırmaların gruplanabileceğini söylemektedir. İlk başlardaki çalışmalar babasız çocukların gelişimleri ve babasız olmanın çocuk üzerindeki etkileri ile ilgilenmiştir. Daha sonrakiler ise baba-çocuk, ilişkisi üzerine yapılmıştır. 3. dönem çalışmaları ise aile içine odaklanmıştır. Son olarak da babanın rollerinin araştırılmış ve geleneksel olmayan rol dağılımı gösteren ailelerde babanın rolü incelenmiştir.

Babalarla ilgili çok fazla sayıda çalışma yapılan ülkelerden biri olan ABD'de geçmişten günümüze babalık rolünün dört türde bir değişim gösterdiğini vurgulayan Pleck (1987) 18-19.yy.ın başlarına kadar babanın görevinin büyük ölçüde ahlaki öğretimi yapma ve ahlaki hataları düzeltmekten sorumlu olmak olduğunu belirtmektedir. 19. yy. boyaca annenin rolü derece derece ve tutarlı bir biçimde artarken babanın çocuk üzerindeki doğrudan etkisi azalmaya başladı. Endüstrileşme döneminin ortalarında baba ahlak öğretmeni olarak değil, ekmeği kazanan kişi olarak kabul edilmeye başlandı (Lamb, 1987). 1940-65 yılları arasında babanın özellikle oğlu için cinsel model olma görevini üstlenmesine dikkat çekilmeye başlandı (Lamb, 1987). Bu yeni görüşte babanın çocuk eğitimine katılımı itekleniyordu ancak annelik ve babalık rolleri arasında kesin bir ayırım da söz konusuydu. 1970li yıllarda ki baba tipi ise doğuma katılan, bebeklik dönemindeyken de çoğunlukla ilgilenen, yalnızca oyun oynamakla yetinmeyip çocuğun bakımına da aktif olarak katılan oğluydu olduğu kadar, kızıyla da ilgilenen bir baba tipiydi (Pleck 1987).

Babanın çocuk üzerindeki etkilerini Lamb dolaylı ve dolaysız etkiler olarak ayır maktadır. Ekmeği kazanması, karısına ve ailenin diğer bireyelerine duygusal destek vermesi çocuğu dolaylı olarak etkilemekte, çocuğuyla etkileşimde bulunması, oynaması vb. ise çocuğu doğrudan etkilemektedir (Lamb, 1981).

Kısaca özetlemek gerekirse 19. yy başlarında Amerikalı babaların çocuk üzerindeki etkisi daha çok dolaylı bir etkiyken 1970 li yıllarda bu etki doğrudan etki biçimini almaya başlamıştır.

Türk babaları açısından bakıldığında geçmişten günümüze baba kavramında ne tür değişiklikler olduğunu söylemek bu alandaki çalışmaların azlığı nedeniyle zordur. İnci (1992) nin Tanzimat döneminde Türk Romanında Baba, adlı çalışmasında Ahmet Mithat'ın çocuğun eğitiminden babanın sorumlu olduğunu çünkü hem eğitim açısından hem de doğası açısından anneden üstün olduğunu vurguladığına değinir. Ona göre anne yalnızca ilk 3 yaş için önemlidir. Namık Kemal'de bu açıdan Ahmet Mithat'la benzeşmektedir. Ancak o döneme ilişkin psikolojik ve sosyolojik alanda yapılmış az çalışmaların olması nedeniyle bu görüşlerin toplumun özelliklerini ne ölçüde yansıttığını söylemek de bizim açımızdan güçtür.

1950 li yıllardan başlayarak hızlı ekonomik ve kültürel değişimlerin yaşandığı ülkemizde geleneksel aile yapısında da bazı değişiklikler görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1990).

Bu değişimlerin baba-çocuk ilişkisini ve babalık kavramını etkilemesi beklenir. Ancak ülkemizde aile-çocuk ilişkisi konusunda fazla sayıda çalışma olmasına karşın bunlardan çok azı baba çocuk ilişkisi ve babalık üzerine olduğundan bu değişimlerin ne yönde olduğu (Güngörmüş Özkardeş, 94) hakkında elimizde yeterli veri yoktur.

Günümüzdeki değişen babalık kavramını anlamamızın yollarından biri erkeklerin kendi babalık rollerini algılamalarının araştırılmasıdır. O Brien (1984) evli ve boşanmış babalarla yaptığı görüşmelerde evli olanların 1/3 den ve boşanmışların yarısından fazlasının çocuğuna bakma ve onu sevmeyi en önemli babalık fonksiyonu olarak belirttiklerini bulmuştur.

Babaların çocuğun bakım ve eğitimine katılımını araştıran (Dragonas, 1992; Bailey 1994; Ishii Kuntz; 1994; Hyde-Janet ve ark: 1993) çalışmalar yanında babalık kavramının üzerine yapılan çalışmalar da (Daly, 1993; Rustia ve ark: 1993; Russel ve ark. 1992) vardır Ancak bu incelemelerde babanın kendini nasıl bir baba algıladığına ilişkin detaylı bilgi yoktur.

Bu çalışma da farklı eğitim düzeyinden gelen erkeklerin kendilerini bir baba olarak nasıl algıladıkları, ideal bir babanın ve kendilerine benzemeyen babaların özelliklerini nasıl tanımladıkları sorusuna yanıt aramıştır.

YÖNTEM:

Bir ön çalışma niteliğinde olan bu çalışmaya random olarak seçilen 80 baba alınmıştır.

1- Eğitim düzeyinin aile içi etkileşimi etkileyebileceği

2- Tek çocuklu ailelerle çok çocuklu ailelerdeki iletişim türü ve aile içinde alınan sorumlulukların değişebileceği

3- Erkek ve kız çocukların baba ile etkileşimi ve babadan etkilenmelerinin daha farklı olabileceği düşüncesiyle babaların eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı ve çocukların cinsiyeti değişken olarak ele alınmıştır.

Ayrıca eşlerin her ikisinin de çalışıyor olmasının aile içindeki rolleri ve görev dağılımlarını etkileyebilecek önemli bir değişken olabileceği düşünüldüğünden çalışmaya yalnızca karısı ev hanımı olan erkek alınmıştır. Eşleri çalışan erkeklerin ilgili bir baskı çalışmaya konu olabileceği düşüncesiyle araştırma dışında bırakılmışlardır.

Deneklerin 40'ı ilkokul 40'ı yüksek okul mezunudur. Deneklerin tamamı İstanbul'da oturmaktadır. Üniversite mezunu olan babaların yaş ortalamaları 34.3 ilkokul mezunu olan babalarınki ise 30.8 dir.

Her denek grubunda 20 baba 10 u kız çocuk 10 u erkek çocuk olmak üzere tek çocuk sahibidir. Yine aynı denek grubunda 20 babanın 10 u aynı cinsiyetten 10 u farklı cinsiyetten olmak üzere birden fazla çocuk sahibidir.

İşlem: Bu çalışmada deneklerin bir baba olarak kendilerini, ideal babayı ve kendileri gibi olmayan babayı nasıl tanımladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sebeple de Zavalloni'nin (1971) Odaklaştırılmış İçebakış Tekniğinin geliştirilmiş bir versiyonu kullanılmıştır. Bu teknik, deneklerin kendini tarif edici nitelikleri vermelerine ve bu nitelikleri yine kendilerinin değerlendirmelerine olanak tanımaktadır. Akıllarına ilk geleni, doğru veya yanlış olduğunu düşünmeksizin söylemeleri talimatı verildikten sonra, önce kendilerine benzeyen babayı, sonra ideal babayı son olarak da kendilerine benzemeyen babayı sırası ile tanımlamaları istenmiştir. Bu tanımlarda deneklerin en az üç nitelik söylemelerine dikkat edilmiştir. Bu niteliklerin kapalı veya birden fazla anlamlara gelenleri tekrar deneğe yöneltilerek daha açıklayıcı olanlarını ifade etmesi sağlanmıştır.

Bu üç grup soruyu cevapladıktan sonra deneklere her tanımdaki her bir niteliğe tek tek geri dönüp bu niteliklerin kendilerine ne kadar uyduğuna karar vermeleri istenmiştir. Uymayanlar işaretlendikten sonra uyanları tamamen, biraz, çok az şeklinde derecelendirmeleri istenmiştir.

Analizler: İlk adım olarak niteliksel veriler içerik analizi ile niceliksel veriler haline getirilmiştir. İçerik analizi işlemleri araştırmacılardan bağımsız, birbirinden habersiz üç kişilik bir jüri tarafından yapılmıştır. Kendine benzeyen, ideal ve kendine benzemeyen baba tanımlarında böylelikle tarif edici kategorilere ulaşılmıştır. Bu kategoriler kendi içlerinde en olumludan en olumsuzu kadar yine aynı jüri tarafından derecelendirilerek puanlanmıştır. İkinci basamakta bu verilere SPSS PC+ istatistik programında discriminant analizi uygulanarak, deneklerin hangi kategorilerde yoğunlaştığı ölçülmüştür. Niteliklerin deneklere uyarlılığı ve uymazlığı derecelendirilerek puanlanmıştır: uymaz: (1, çok az uyar: 2, biraz uyar: 3, tamamen uyar: 4). Bu puanlar üzerinden kurulan 2 (eğitim düzeyleri) x 2 (çocuk sayısı) x 2 (cinsiyetleri) x 3 (baba tanımları) faktöriyel düzen istatistiksel işleme sokulmuştur.

Sonuçlar

2 (eğitim düzeyleri) x 2 (çocuk sayısı) x 2 (cinsiyetleri) x 3 (baba tarifleri) şeklinde kurulan faktöriyel düzenle anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Buna karşılık ideal baba tarifinde anlamlı düzeyde bir eğitim farklılığı ortaya çıkmıştır. (1: 12.028; df:1; p<.000). ilkokul mezunları kendilerini ideal babanın özelliklerine tamamen uyacak düzeyde (m:3.6), üniversite mezunu babalar ise biraz uyacak düzeyde (m:3.2) görmüşlerdir.

Üniversite mezunu babalarda ve ilkokul mezunu babalarda ayrı ayrı 2 (çocuk sayısı) x 2 (cinsiyetleri) x 3 (baba tarifleri) şeklinde kurulan faktöriyel düzenlerde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Bununla birlikte ideal babayı tarifte, ilkokul mezunu babalarda çocuk sayısı ile çocuğun cinsiyetinin birlikte etkili olduğu görülmüştür (F: 4.955, df: 1,p<.03).

Discriminant Analizi sonuçları farklı eğitim grubundan gelen babaların kendilerini tarifte anlamlı bir düzeyde farklı özellikler kullandıklarını göstermektedir. (Bkz. Tablo 1)

TABLO 1: Kendilerini Tarifte Discrimination Değerleri

Fen	Eigenvalue	Pct.Variance	Cum.Pct	Cano.Corr	After Fen.	Wilks'Lambda	Chi Squaxe	DF
					0	.6576	31.647	6
1	.5207	100.00	100.00	.5862				

Her İki Grubun Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Çocuklarını dürüst ve terbiyeli yetiştirmeye çalışır	.65760	.000
Evin ekmeğini kazanan, Evin bütün ihtiyaçlarını karşılar	.73483	.000

ÜNİVERSİTE MEZUNU

Çocuklarının problemlerini paylaşır, Onlara yakın olan	.70306	.000
Onların geleceğini düşünür, Onlar için çalışır	.78609	.000
Karısına yardım eder	.67364	.000

Tek Çocuklu Babaların Kendilerini Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evin ekmeğini kazanan	.54302	.000
Çocuklarının geleceğini düşünen	.48619	.000
Çocuklarını dürüst ve terbiyeli yetiştirmeye çalışır	.44325	.000

ÜNİVERSİTE MEZUNU

Ailesine bağlı, onları seven	.64069	.000
Çocuklarının problemlerini paylaşan, onlara yakın olan	.45954	.000

Çok Çocuklu Babaların Kendilerini Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evin ekmeğini kazanan	.52904	.004

Karısına yardım eden	.90095	.04
Çocuklarının geleceğini düşünen	.34632	.000
Eğitimlerini düşünen, onların ev ödevlerine yardım eden	.61962	.000
Onlara yakın olmaya çalışan ama kontrollü olan	.55397	.000

İlkokul eğitimi olan babalar kendilerini "evin ekmeğini kazanan; evin bütün ihtiyaçlarını karşılayan; çocuklarını dürüst ve terbiyeli yetiştirmeye çalışan şekilde tanımlarken, üniversite mezunu babalar ise kendilerini 'çocuklarının problemlerini paylaşan, onlara yakın olan, onların yarınlarını düşünen, onlar için çalışan, karısına yardımcı olan şekilde tarif etmişlerdir (Bkz. Tablo 1)

İlkokul mezunu tek çocuklu babalar kendilerini "evin ekmeğini kazanan, çocuklarının geleceğini düşünen, çocuklarını dürüst ve terbiyeli yetiştirmeye çalışır" olarak tarif etmektedir. Üniversite mezunu tek çocuklu babalar ise kendilerini "ailesine bağlı, onları seven, çocuklarının problemlerini paylaşan, onlara yakın olan" kişi olarak tarif etmişlerdir.

Birden fazla çocuğu olan ilkokul mezunu babalar yine kendilerini evin ekmeğini kazanan kişi olarak görmeye devam ederken, üniversite mezunu ve çok çocuklu olanlar ise kendilerini "karısına yardım eden, çocuklarının geleceğini düşünen, onların ev ödevlerine yardım eden, onlara yakın olmaya çalışan ama kontrollü olan" kişi olarak tarif etmektedirler.

Discriminanta Analizi sonuçları farklı eğitim grubundan gelen babaların, ideal babayı tarif etmede anlamlı bir düzeyde farklı tanımlar kullandıklarını göstermektedir (Bkz. Tablo 2).

İdeal babayı tanımlamada, ilkokul mezunu babalar tanımlarını değiştirmemiş ve onu yine evin ekmeğini kazanan kişi olarak görmeye devam etmişlerdir. Üniversite mezunu babalar ise ideali "ailesine bağlı, karısına yardım eden, çocuklarını yetiştirmek için onlara en iyi ortamı vermeye çalışan, disiplinli ama hoşgörülü, destekleyici, problemleri ile ilgilenen" kişi olarak tarif etmişlerdir (Tablo 2). İlkokul mezunu babaların ideal babanın özelliklerini kendilerine tamamen uyacak düzeyde gördükleri, üniversite mezunu babaların ise bu özellikleri kendilerine biraz uyacak düzeyde gördükleri anlaşılmaktadır. Aralarındaki fark anlamlı seviyededir (F: 12.028; df:1; p<.000). İlkokul mezunu babaların kendilerini ve ideal babayı tariflerinde verdikleri özellikler arasında kendilerine uyma açısından anlamlı bir düzeyde farklılaşma ortaya çıkmamıştır. Üniversite mezunu babalarda bu farklılaşma anlamlı bir düzeydedir (t (3.91) df:39, p<.000).

TABLO 2: İdeal Babayı Tarifte Discrimination Değerleri

Fen	Eigenvaluc	Pct.Variance	Cum.Pct	Cano.Coro	After Fen	Wilks'Lambda	Chi Square	DF
					0	.7272	24	4
1	3752	100.00	100.00	0.5223				

Her iki Grubun Kendilerini Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evin ekmeğini kazanan	.76976	.000
<u>ÜNİVERSİTE MEZUNU</u>		
Ailesine bağlı, Karısına yardım eden	.72715	.000
Çocuklarını yetiştirmek için onlara en iyi ortamı vermeye çalışan	.82960	.000
Disiplinli ama hoşgörülü, Destekleyici, Problemleri ile ilgilenen	.74266	.000

Tek Çocuklu Babaların Kendilerini Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evin ekmeğini kazanan	.73529	.000
Ekonomik Durumu iyi olan	.40599	.000
<u>ÜNİVERSİTE MEZUNU</u>		
Çocuklarıyla birlikte olacak zamanı bulan, Onlarla oynayan	.56514	.000
Ailesine bağlı, duygularını ailesi ile paylaşan	.43468	.000

Çok Çocuklu Babaların Kendilerini Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Kendini onlara adayan, İyi eğitilmiş	.66997	.002
Çocuklarının üniversite eğitimini karşılayabilen	.65090	.003
<u>ÜNİVERSİTE MEZUNU</u>		
Disiplinli ama hoşgörülü, İhtiyaçları olduğunda		
Çocuklarının yanında olan	.85432	.01
Duygularını ailesi ile paylaşan	.73368	.003

İlkokul mezunu babaların, ideal babayı tarifte kullandıkları vasıfların çocuk sayısına göre nitelik değiştirdiği söylenebilir (Tablo 2). Nitekim bu vasıflar üzerinden kendilerini değerlendirdiklerinde, ilkokul mezunu babalarda

ideal baba tarifini çocuk sayısı ile cinsiyetin birlikte etkilediği görülmektedir (F: 4.955, df: 1, p<.03).

Tek çocuklu ilkököl mezunu babalar, ideal babayı evin ekmeğini kazanan ve ekonomik durumu iyi kişi olarak tarif etmeye devam etmişlerdir. Fakat birden fazla çocuk sahibi olanlar, ideal babanın iyi eğitilmiş olduğunu, kendini çocuklarına adanmış ve üniversite eğitimlerini karşılayabildiği ifade etmişlerdir.

Üniversite mezunu olan tek çocuklu ve çok çocuklu babaların ise ideal babayı çocukları ile doğrudan ilişkilerine ve ailesine bağlılığına işaret ederek tarif ettikleri görülmektedir.

Discriminant Analizi sonuçları farklı eğitim grubundan gelen babaların, kendilerine benzemeyen babayı tanımlamada anlamlı bir düzeyde farklı tanımlar kullandıklarını göstermektedir (Bakınız Tablo 3).

TABLO 3: Kendilerine Benzemeyen Babayı Tarifte Discrimination Değerleri

Fen	Eigenvalue	PctVariance	Cum.Pct	Cano.Corr	Alter Fen.	Wiltu'Lambda	Chi Square	DF
					0	.6333	34.720	4
1	.5791	100.00	100.00	.6066				

Her iki Grubun Kendilerine Benzemeyen Babayı Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evinin ekmeğini kazanamayan	.75992	000
<u>ÜNİVERSİTE MEZUNU</u>		
Karısına çocuğuna bakmayan, evde mesele çıkartan	.70501	000
Sürekli çocuklarını döven	.66041	000
Eğitimsiz, duyarsız	.63328	000

Tek Çocuklu Babaların Kendilerine Benzemeyen Babayı Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	<u>Wilks'Lambda</u>	<u>Sign</u>
Evin ekmeğini kazanamayan	.47403	000

ÜNİVERSİTE MEZUNU

Çocuklarını sürekli döven	.40503	.000
Eğitimsiz	.35797	.000

Çok Çocuklu Babaların Kendilerine Benzemeyen Babayı Tarifleri

<u>İLKOKUL MEZUNU</u>	Wilks·Lambda	Sign
Evin ihtiyaçlarını karşılamayan	.92962	.000
<u>ÜNİVERSİTE MEZUNU</u>		
Çocuklarını sürekli döven, çocuklarına baskı yapan	.85418	.05
Duyarsız, çocuklarına karşı hoşgörüsü yok	.82465	.07

İlkokul mezunu babalar, genelde, ve de tek veya çok çocuklu olsun, kendilerine benzemeyen babayı evin ekmeğini kazanamayan kişi olarak tarif etmektedir. Üniversite mezunu babalar ise bu babayı "duyarsız, çocuklarını döven, baskı yapan, ve eğitimsiz" kişi olarak tarif etmişlerdir.

TARTIŞMA

Alınan sonuçlar eğitim düzeyinin babalık ve ideal baba tanımlarını etkilediğini göstermektedir (Pleck 1987) 1970 lerdeki ABD deki baba modelinin sadece çocuğun maddi gereksinimlerini karşılayan kişi olmadığını, onunla oyun oynayan, bakımına ve eğitimine anne ile birlikte ortak olan kişi olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Bu açıdan bakıldığında üniversite eğitimi olan babalar kendilerini sorunlarını paylaşma, yakın olma gibi çocuğu doğrudan etkileyen faaliyetlere işaret eden özellikler ile tanımlarken ilkokul mezunu babalar ise geçimi sağlama gibi çocuğu dolaylı yoldan etkileyen faaliyetler çerçevesinde kendilerini tanımlamaktadır.

Dikkati çeken bir başka noktada ilkokul mezunu babaların kendilerinin ve ideal babanın tanımını yaparken aynı özellikleri ifade etmiş olmalarıdır.

Bir başka deyişle kendileri ile ideal baba arasında bir fark görmemektedirler. Geleneksel aile yapısında çocuğun bakımını üstlenen kişi olarak annenin kabul ediliyor olması babanın bu anlamda geri planda kaçıyor olmasının bunu etkilediği düşünülebilir.

Oysa üniversite mezunu babaların ideal babayı tanımlarken kendilerini tanımlarken kutladıklarının yanı sıra ailesine zaman ayırma, çocuğa güven

verme, destekleme, hoşgörü olma, destekleyici olma, çocuğu yetiştirme gibi özellikleri kullanmışlardır. İdeal baba için verdikleri özelliklerin (hoşgörü, destek vb) daha ağırlıklı olarak çocukla doğrudan ilişkiyi etkileyebilecek özellikler olduğu dikkati çekmektedir. Bir anlamda bu babalar çocuğu doğrudan etkileyebileceklerinin farkındadır ama davranış düzeyinde bunu yeterince gerçekteştirmediklerini düşünmektedirler.

Kendilerine benzemeyen babalar tanımlarken her iki gruptaki babalar bu tanımların kendilerine uymadığını ve bunların olumsuz özellikler olduğunu ifade etmişlerdir. Bir başka deyişle ilkokul mezunu baba için kendine benzemeyen babalar evinin geçimini sağlamayan üniversite mezunu için ise çocuğuna sahip çıkmayıp fiziksel zarar veren, kendini geliştirmemiş, eğitimsiz duyarsız kişilerdir.

Bu bulgular çerçevesinde eğitim düzeyinin baba tanımını ve ondan anlaşılını etkilediği öne sürülebilir. Eğitim düzeyi yükseldikçe babanın çocuk üzerinde doğrudan etkisi olan faaliyetler çerçevesinde tarif edilme eğiliminde olduğu görülmektedir. İllkokul mezunu olan babalar kendilerini, ideal babayı ve de kendisi gibi olmayan babayı ekonomik düzeyi ile tarif etmektedir. Çocuğa olan sorumluluğunu eve getirdiği para ile birleştirmektedir.

Bu çalışmadan alınan bilgilerin ışığında:

- 1- Kadının çalıştığı ailelerde bu yorumların nasıl olduğunu belirleyecek
- 2- Davranış düzeyinde bu iki gruptaki baba-çocuk ilişkisini ortaya çıkartabilecek
- 3- Farklı yaş grubunda ki (yaşlı ve genç) babalarda bu tanımların nasıl olduğunu belirleyecek araştırmaların yapılması yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Bailey W.T. "A longitudinal study of fathers' involvement with young children infancy to age 5 years". *Journal of Genetic Psychology*, 1994, Sep, Vol 155 (3), s.331-339.
- Paaly K. "Reshaping father hood: Funding the models. Special Issue: Father hood" *Journal of family Issues*; 1993 Dec Vol 14 (4), s.510-530.
- Dragonas. T.G. "Greek fathers" participation in labour and care of the infant" *Scan- dinavian Journal of caring Sciences*, 1992, Vol 6 (3), s.151-159.
- Ethonakis, N.E. "Die Vaterrolle in der neureren Familien forschung" çev. Reyhan Ateş, 1984.
- Hyde, J.S; Essex, M.J.; Horton, F. "Fathers and parental leave: Attitudes and experience Special Issue: Fatherhood" *Journal of Family Issues*, 1993, Dec., Vol 14 (4), s. 616-638.
- Ishii - Kuntz, M "Paternal involvement and perception toward fathers" roles: A comparison between Japan and the United States, *Journal of family Issues*, 1994, Mar, Vol 15 (1), s. 30-48.
- İnci, H. Tanzimat devri Türk Romanında baba. Yayınlanmamış doktora tezi İstanbul Üniversitesi, 1992.
- Kağıtçıbaşı, Ç. İnsan, Aile ve Kültür, Remzi Yayınevi, istanbul, 1990.
- Lamb, M. The father's role cross cultural perspectives, Lawrence erlbaum, 1987.
- Lynn, D. The father his role in child development, Belmont, California: Wadsworth pub. 1974.
- O' Brien, M. "Changing Patterns of father" European Parents in the 1990s: Cross- national analyse of ralues and social change in east and west" Ed. Ulla Bjonberg, Transaction Books, New York, 1991.
- özkardeş Güngörmüş, O. "Çocuğun Zekası akademik başarısı, benlik kavramına babanın etkisi *Pedagoji dergisi*, 1994, Sayı 3, s. 147-186.
- Pilling, D and Pringle, M.K. Controversial issues in child development. National Children's Bureau, Paul Elek. Ltd. 1978.
- Pleck, J.H. American fathering in historical perspective. In M.S. Kimmel (ed) *Changing Men*. Sage publications, 1987.
- Russel, G. & Radojevic, M. "The changing role of fathers? Current understanding and fu- ture directions for research and practice. Special section Australian Regional Me- eting: attachment and the relation ship between the infant and caregivers, *infant Mental Health Journal*, 1992. Win Vol 13 (4), s. 296-311.
- Rustia, J.G; Abbott, D. "Father involvement in infant care: Two longitudinal studies" *International Journal of Nursing Studies*, 1993, Dec. Vol 30 /6), s. 467-476.
- Zavalloni, M. Cognitive processes and social identity through focused introspection. *European Journal of Social Psychology*, 1971, 235, 60.